

Protocol

dalla tschunavla seduta dil cussegl da vischnaunca,
venderdis, ils 21 d'uost 2009,
excursiun allas 14⁴⁵ – 18³⁰ uras
seduta allas 18³⁰ – 20³⁰ uras
el luvratori communal a Cuoz

Presidi: Robert Cajacob

Actuar: Ervin Maissen

Presents:

a) Cussegl	Clemens Berther
Heinrich Berther
Robert Cajacob
Bernadetta Caminada-Mühlebach
Giusep Columberg
Madlen Deflorin-Spescha
Emerita Flepp-Degonda
Victor Flepp	Martina Gienal-Caviezel
Rita Huonder-Tenner
Jordana Lozza-Desax
Pirmin Lozza
Pader Vigeli Monn
Flavio Murer
Alfred Spescha
b) Suprastonza
communala	Dumeni Columberg
Hans Huonder
Cecilia Maissen-Desax	Iso Mazzetta
Roger Tuor
c) Canzlist
communal	Andri Hendry	
d) Hosps	0	

Excursiun

Il cussegl da vischnaunca arranscha oz l'usitada excursiun. El senezegia da quella caschun per prender investa da plirs projects, che vegnan realisai el decuors da quei onn.

Fortezia Stalusa: Investa dil stabiliment ed informaziun sur dall'uniun

Il president communal beneventa ils participonts. Per saver arver la fortezia sco museum per la publicitad ha la vischnaunca stuiu acquistat igl object; quei per la summa simbolica da frs. 3'500.--. L'uniun ha affittau la fortezia per 50 onns. Ella vegn a procurar pil manteniment ed endrizzar in museum.

Thomas Hänggi fuorma ensemen cun Aluis Flepp in copresidium. El informescha davart las activitads dall'uniun Fortezia Stalusa. Il scopo ei da far accessibels la fortezia alla publicitad e d'endrizzar in museum. La fortezia ei vegnida baghegiada igl onn 1967, duront il temps dall'uiara freida. Igl onn 1995 ei quella vegnida prida ord funcziun ed igl onn 2002 declassada. Grazia all'iniziativa da Thomas Hänggi ed entginas ulteriuras persunas indigenas han ins saviu mantener ils stabiliments. Differents indrezs sco armas, la centrala da telefon ein aunc avon maun e san vegnir presentai en lur fuorma originala. Entochen ussa ha l'uniun prestau lavur cumina en la dimensiun da 500 uras. Il museum ei ina completaziun dalla purschida turistica. Ils presents vegnan envidai da daventar commembers dall'uniun.

Suenter las informaziuns visetan ils presents la fortezia e l'uniun porscha in refrestg.

Nova Via Bugnei a Mumpé Tujetsch

Cunquei che genau Iso Mazzetta ei aunc buca presents, informescha il president communal. Il project ei vegnius realisau el decuors digl atun 2008 e dalla primavera/stad 2009. La primavera ha la suprastonza communal decidu (ensemen cun ils proprietaris dalla Casa Sularia) da remplazzar il mir denter la via e la casa. Ils possessurs sorprendan ina gronda part dils cuosts. Schegie ch'ils pertuccai ein promts da separticipar als cuosts, han las experientschas mussau ch'ei cunvegn d'applicar las proceduras da perimeter.

Ils presents prendan investa dalla via e laian plascher la construcziun.

Center communal d'infrastructura a Cuoz: informaziun

Werner Müller, forester communal dat ina detagliada survesta dil concept e dalla realisaziun. Entochen oz era il material spatitschus en differents loghens. Cul niev luvratori han ins era reuniu la gruppa forestala e la gruppa stradala al survetsch tecnic. Quella collaboraziun e la centralisaziun da tuts survetschs technics en in liug simplificheschan la lavur e dattan sinergias.

Geräu Hans Huonder informescha en special davart la halla per stialas. En collaboraziun cugl Uffeci d'uauil dalla Surselva ei vegniu preparau avon quater onns in project per ina halla comunabla a Valzeinza. Il basegns per stialas mo era ils transports han intimau igl uffeci da desister da quei project e da construir en mintga vischnaunca in'atgna halla. Tujetsch ha gia realisau la halla e Mustér haveva previu ina halla en la Baracca Verda. Igl ei denton semussau che la sostanza dalla Baracca Verda havess buca surviu agl intent previu. Pli tard ha la cascharia a Salaplauna annunziu il basegns per in grond quantum stialas. Per quei han ins decidu da realisar ina halla nova. Ins ha era sclariu cun las ulteriuras vischnauncas la damonda davart la lenna necessaria per far stialas.

Gion Tenner cumandant da pumpiers orientescha sur dil stabiliment destinaus pils pumpiers. Cun la sanaziun dalla Halla Cons ei il magasin da pumpiers principal a Cons vegnius sligiaus si, aschia ch'il material era spatitschus en differents baghetgs. Il niev local satisfa a tuts basegns dils pumpiers. Ils pumpiers han plascher dil local ed ein segidai pruamein da midar casa sco era prestau voluntariamein lavur cumina ella

dimensiun da 400 uras. Ils pumpiers ein satisfatgs dil niev local che corrispunda era allas normas svizras.

El medem mument ei era la fusiun cun ils corps da pumpiers dallas duas vischnauncas da Tujetsch e Medel succedida. L'organisaziun funcziunescha gia bein. Gion Tenner admetta a tuts ch'ei s'engaschai pil beinreussir dil local da pumpiers in cordial engraziament.

Il president communal resumescha: Grazia alla collaboraziun cun Armasuisse eis ei stau pusseivel da realisar in postulat ch'era gia varga 30 onns pendants. Ins ha saviu affittar las localitads per in tscheins fetg favoreivel. Plinavon han ins giu grond success ellas contractivas per contribuziuns ed aschia cattau ina buna basa per la finanziaziun dallas investiziuns. Grazia allas contribuziuns forestalas, dall'assicuranza da baghetgs e las cumparts che la Confederaziun eis ei pusseivel da realisar el rom dil credit da frs. 355'000.-- concedius dil pievel, in'investiziun da frs. 928'888.65. Quei ei in cletg extraordinari. Cun quei object san las autoritads far in regal singular alla populaziun.

Il cumandant da pumpiers ed il forester communal muossan las localitads.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen

Plaid da beinvegni *dil president dil cussegl da vischnaunca.*

"Jeu beneventel Vus a nossa tschunavla seduta dalla perioda d'uffeci 2009/12. Suententer in emperneivel ed interessant suentermiezdi, nua che nus havein astgau prender investa dalla fortezia Stalusa (niev museum militar), dil niev mir dalla Via Bugnei e dil Center communal d'infrastructura cheu a Cuoz, astgein nus tener nossa hodierna seduta dil cussegl da vischnaunca, excepziunalmein cheu ellas novas localitads communalas a Cuoz.

Jeu less buca tralasar d'engraziar allas personas che han accumpignau nus e dau las informaziuns giavischadas, numnadamein:

- Thomas Hänggi, Aluis Flepp ed ulteriuras personas: Uniun Fortezia Stalusa
- Gion Tenner, cumandant da pumpiers; Werner Müller, forester communal;
- Hans Huonder, gerau d'aul ed il president communal: Center communal d'infrastructura a Cuoz ed Umberto Zanin: Aperitiv

Grond engraziament al president communal per l'organisaziun dil suentermiezdi ed a tuts ch'ein segidai.

Mortoris:

Cun in bien patratg lein nus seregurdar da Peter Goldmann-Schwiter (Cons-Su), naschius ils 14 da schaner 1930 e morts ils 21 da zercladur 2009, Heinrich Caduff-Alig (Casa Sogn Gions) naschius ils 6 da fenadur 1915 e morts ils 27 da zercladur 2009, Guglielm Gadola (Gonda/Turirtg) naschius ils 27 d'avrel 1943 e morts igl 1. da fenadur 2009, Thomas Fry-Keller, Segnas/Casa Sogn Vigeli) naschius ils 21 da schaner 1919 e morts ils 26 da fenadur 2009, Fridolin Flepp-Maissen (Disla/Casa Sogn Gions) naschius ils 6 da mars 1914 e morts ils 27 da fenadur 2009, Maria Columberg (Sontget/Casa Sogn Martin) naschida ils 4 d'avrel 1908 e morta ils 7 d'uost 2009 e Eduard Levy-Tönz (Vitag), naschius ils 5 da fenadur 1937 e morts ils 7 d'uost 2009. Els ruaussien en pasch."

Gliesta da tractandas

La gliesta da tractandas secloma sco suonda:

1. Protocol nr. 4-2009/2012
2. Casa communal: sanaziun moderada (messadi nr. 8-2009/2012)
3. Corporaziun schigentera solara da gliet Cadi: revisiun parziala dils statuts (messadi nr. 7-2009/2012)
4. Plan da finanzas 2010 – 2014 (messadi nr. 9-2009/2012)
5. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen

1. Protocol nr. 4-2009/2012

President dil cussegl da vischnaunca Robert Cajacob

Il protocol nr. 4 ei vegnius tarmess tier per posiziun. Enteifer ils tschun dis fixai ei vegniu inoltrau neginas propostas per midadas.

Il protocol nr. 4-2009/2012 dalla seduta dils 16 da zercladur 2009 vegn approbaus senza opposiziun.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen

2. Casa communal: sanaziun moderada (messadi nr. 8-2009/2012)

President communal Dumeni Columberg

La sanaziun dalla casa communal ei in project che fatschenta adina puspei las autoritads communalas. Aschia ei il cussegl era sefatschentaus cun ina dislocaziun dalla casa communal sco era cun projects da sanaziun. Ils 13 da fevrer 1998 ha il cussegl da vischnaunca incaricau ina cumissiun da sefatschentar cun la situaziun dils baghetgs communalas, denter auter era cun la casa communal. Igl onn 2005 ha la suprastanza communal suttamess ina damonda da credit per ina sanaziun dalla casa communal. Il cussegl da vischnaunca ha renviu quella damonda cun l'incarica da preparar ina sanaziun pli mudesta. La finala ha il cussegl concediu in credit per ina sanaziun mudesta cun sanar ed isolar il tetg dalla casa.

L'emprema decisiun en direcziun d'ina sanaziun dalla casa communal ha il cussegl da vischnaunca priu tier la tractaziun dil program d'activitad. Questa sera va ei buca per conceder in credit, mobein per ina predecisiun. Il cussegl da vischnaunca duei discussunar las variantas e decider en tgei direcziun che la fatschenta duei vegnir persequitada.

Gerau Iso Mazzetta

Presenta las treis variantas. La varianta 1 preveda da remplazzar las finiastras, isolar las balustradas dallas finiastras ed entginas modificaziuns internas. Quella varianta ei la pli favoreivla, energeticamein denton buca efficienta. Las preits da mir vegnan buca isoladas ed in ton dall'energia vegness vinavon sfarlatada.

La varianta dus preveda da remplazzar finiastras e balustradas, d'isolar las fatschadas. Las fatschadas vegnan ligiadas giu. Plinavon ein previdas entginas modificaziuns internas. Quella sligiazion satisfa als basegns energetics, ei denton pli cara che la varianta in.

Tier la tierza varianta duein supplementarmein las fatschadas vegnir travestgidas cun eternit, quei semegliant allas fatschadas dalla banca cantunala e dil baghetg vischinont da dr. Schönle. Quella varianta ei la varianta pli cara.

El cass d'ina sanaziun energetica atgan ins quintar cun contribuziuns dil Cantun, quei denton mo tier variantas dus ni treis.

Debatta d'entrada

Il cussegl desista d'ina debatta d'entrada, aschia *ch'igl ei automaticamein decidiu d'entrar e tractar la fatschenta.*

Discussiun en detagl

Cussegliaer Clemens Berther

La casa communal ei in tema che fatschenta las autoritads permanentamein. La sanaziun energetica ei impurtonta e duei succeder aschia, ch'ella ademplescha las normas. Perquei vegn mo la varianta treis en damonda. Per la fatschenta definitiva duei vegnir suttamess al cussegl

da vischnaunca in project detagliau ch'ensiara tuttas investiziuns previdas. Per las fatschadas duei vegnir preparau ina montascha, per ch'il cussegl sappi far in maletg co la casa se presenta suenter la sanaziun. El futur duei il cussegl da vischnaunca salvar las sedutas en casa communal.

Damai ch'il scaldament ei buca el meglier stan, duei quel vegnir integrais el project.

President communal

Pil scaldament ein ins vidlunder d'encurir ina sligaziun separada en cumbinaziun cun baghetgs vischinonts. Probablamein dat ei in project separau.

Cussegliera Martina Gienal-Caviezel

La sanaziun dalla casa communal ei buca dispoteivla. Denton duess ins persequitar, aschibein la varianta 2 e 3. La differenza denter la varianta 2 e 3 giustifichescha ch'ins persequiteschi omisduas variantas. Plinavon savess ins optimar ils cuosts cun surschar certas lavurs da survigilanza al gerau respectivamein agl uffeci da baghegiar.

Cussegliera Emerita Flepp-Degonda

Sustegn las ponderaziuns da persequitar aschibein las variantas 2 e 3. Buca ord motivs energetics, mobein era ord raschuns esteticas eis ei necessari da sanar la casa communal.

Cussegliaer Flavio Murer

Sa sustener la fatschenta. Denton vegn ei strusch ad esser pusseivel da realisar lavurs gia uonn, cunquei ch'il preventiv 2009 preveda negina summa persuerter. Aschia eis ei pusseivel da sclarir seriusamein tut ils fatgs e da preveder la summa el preventiv 2010. Ella calculaziun sin pagina 5 giudem dil messadi manca la summa da frs. 10'000.--.

Cussegliaer Victor Flepp

Las fatschentas entuorn la casa communal ein vegnidas discussiunadas ils davos onns cun ina certa direzia. El ei cuntents d'intercurir pliras variantas. Plinavon ha ei dau differentas midadas che giustificheschan ina sanaziun dalla casa. Cun quella sanaziun san ins metter accents cun crear in baghetg modern. Perquei vegn mo la varianta 3 en damonda. Las lavurs da survigilanza duein succeder entras in planisader.

Cussegliaer Pirmin Lozza

Preferescha la varianta 3. Cun surdar las lavurs da survigilanza agl uffeci da baghegiar, ni eventualmein cun cumbinar quellas lavurs denter architect ed uffeci da baghegiar, fuss ei pusseivel d'optimar ils cuosts.

Cussegliaer Heinrich Berther

La casa communal ha ina funcziun speciala. Sper il suttetg per l'administraziun communal duei ella era se presentar commensuradamein. Perquei duei ins esser innovativs cun l'elecziun dils materials. Quei fatg giustifichescha ch'ins engaschi in architect per las lavurs da planisaziun e survigilanza.

En connex cun la sanaziun dallas fatschadas eis ei impurtont ch'ins anfli ina buna sligaziun per las figuras che orneschan la fatschada dalla casa.

Cussegliaer Giusep Columberg

Igl ei temps da menar ad ina buna fin quella fatschenta en quei senn, ch'ins dat ina clara incarica alla suprastanza communal. La casa sesanfla el dretg liug e fuorma in punct marcant.

Cusseglier Clemens Berther

Tenor sias enconuschientschas han ils collaboraturs communal in pensum da lavur cumplein. Per quei motiv fuss ei buca giustificau d'incaricar els cun lavur supplementara.

Cusseglier Flavio Murer

Co se presenta il plaz en casa communal en cass d'ina fusiun. Exista ina reserva, fuss ei evtl. pusseivel d'alzar la casa?

Gerau Iso Mazzetta

Las lavurs entuorn il luvratori communal han mussau che lavurs da planisaziun e survigilonza da quella dimensiun ston vegnir surdadas ad in biro. La sanaziun dalla casa communal succeda durant il temps ch'ils collaboraturs dall'administraziun lavuran ed ei ord quels motivs fetg intensiva. Quei pretenda che las lavurs succedien speditivamein e cun la duida atenziun davart la survigilonza. Cun surdar quella lavur agl uffeci da baghegiar ei in grond respargn da cuosts strusch pusseivels.

La preparaziun d'ina secunda varianta ei cumbinada cun cuosts supplementars. Ins savess denton preparar ina montascha cun fotografias per saver cumparegliar co la casa se presenta els differents vestgius.

Ord motivs statics eis ei buca pusseivel d'alzar la casa. Quella damonda ei gia vegnida sclarida pli baul.

President communal

Dalla discussiun occurrada sedat claramain ina preferenza per las variantas 2 e 3. Il cussegl da vischnaunca duei decider tgei varianta che duei vegnir persequitada.

L'administraziun communal dispona da sufficient plaz. En mintga cass fuss ei pusseivel d'integrar in u l'auter plaz da lavur enteifer las localitads existentas. La structura decorativa vid la casa communal ei in problem sensibel e che basegna prudientscha. Cun realisar la varianta treis sto quella vegnir dislocada en in auter liug.

Ei duess esser pusseivel da salvar las sedutas dil cussegl da vischnaunca en casa communal.

Cusseglier Victor Flepp

La construcziun d'ina fatschada d'eternit havess avantatgs pertuccont ils cuosts da manteniment.

Gerau Hans Huonder

Fa attents che tuttas lavurs fatgas ils davos onns ein stadas definitivs ed han negins disavantatgs per las lavurs prevedidas.

Cussegliera Martina Gienal-Caviezel

Sa s'accordar ch'ins persequitescha mo la tiarza varianta cun la resalva ch'ei vegni denton presentau in model (montascha da fotografia) cun la varianta 2. La sanaziun lai buca bia spazi d'interpretaziun e perquei eis ei buca necessari d'engaschar in planisader.

Decisiun

- 1. Cun 15 encunter 0 vuschs decida il cussegl da vischnaunca da realisar ina sanaziun moderada dalla casa communal.*

3. Corporaziun schigentera solara da gliet Cadi: revisiun parziala dils statuts (messadi nr. 7-2009/2012)

President communal

Cheu setracta ei d'ina ratificaziun. La vischnaunca sa buca decider sur da detagls. La suprastanza communal ha dubis davart la procedura d'approbaziun. Problematic ei da buca suttamer ils statuts al Cantun per approbaziun. En cass da dispeta maunca la basa giuridica. Ord solidaritad cun las ulteriuras vischnauncas propona la suprastanza communal a cussegl da vischnaunca d'approbar ils statuts.

La suprastanza communal ei dil meini ch'ei setracti d'ina corporaziun che serestrenschi sin ina suletta incarica. Perquei cumpeta tenor art. 36, al. 1, lit.k la decisiun al cussegl da vischnaunca cul dretg dil referendum facultativ.

Gerau Roger Tuor

Avon 8 onns ha la schigentera solara entschiet cun sia lavur a Zignau. Il gliet dreiaus ella Cadi vegn schigentaus en quei indrez innovativ. Ina caussa ecologica e fascinonta e quei ditgel jeu buca mo perquei ch'in dils babs da quella invenziun sesa oz en nies miez.

Priu ora in pèr incaps tecnicos che han stuiu vegnir sligiai funcziuna la schigentera per cuntentientscha da tuts. Duront quels 8 onns ein mintgamai 21 delegadas e delegai seradunai duas gadas ad onn per decider davart dil quen e dil preventiv. Tenor ils statuts vegls vegnevan ils delegai reparti sin fundament dil diember dils habitonts. Mintga vischnaunca haveva il dretg a silmeins in delegau. Per mintgamai ulteriurs 500 habitonts haveva ella il dretg ad in ulteriur delegau. Las structures, il diember da delegai, il cuoz dallas sedutas ed il beinfuncziunar digl indrez han mumentau ils delegai igl atun 2008 da reveder il statut. Cunzun per sminuir il diember da delegai ed il diember dils dels dalla suprastanza.

Sco sligiazion/basa pertuccont diember ei il cudisch funsil dalla Cadi staus padrin. Mintga vischnaunca tarmetta 1 delegau. Ils procents da decisiun da mintga vischnaunca vegnan fixai entras il quantum gliet furnius.

Ils 3 da december 2008 ha la radunonza da delegai approbau a Schlans ils statuts revedi e surschau quels per prender posiziun allas vischnauncas ed agl uffeci da vischnauncas dil Grischun. Il davos nunmau ha approbau ils statuts, cun ina resalva, quella ch'ei declarada el messadi. Ei setracta da disvaris da meinis pertuccont il diember dils commembers dalla suprastanza. Igl uffeci da vischnauncas giavischa 5 commembers. 3 dallas 5 vischnauncas che han priu posiziun e silsunter era la radunonza da delegai dils 7 da matg 2009 a Sedrun - cun 7 encunter 4 vuschs - ein dil meini da schar secumponer la suprastanza da 3 commembers ed in suppleant. Quella sligiazion seigi gie era la basa tier ils Pumpiers Sursassiala ed igl uffeci funsil Cadi. Il statut duei muort quei disvari buca vegnir tarmess al Cantun per approbaziun. En cass da dispeta valessen ils statuts vegls.

Ils statuts novs duein passar en vigur igl empren da schaner 2010 cun l'entschatta dalla nova perioda d'uffeci. L'elecziun dils delegai entras las vischnauncas duei succeder entochen miez november 2009. Il december 2009 duein ils novs organs dalla corporaziun vegnir eligi.

La suprastonza communal ha empau fastedis cun l'idea da buca suttametter la revisiun dils statuts alla Regenza per approvaziun. Ord solidaritad cun las vischnauncas vischinontas s'accorda ella cun quella proposiziun.

Debatta d'entrada

Il cussegl desista d'ina debatta d'entrada, aschia *ch'igl ei automaticamein decidiu d'entrar e tractar la fatschenta.*

Discussiun en detagl

Il cussegl da vischnaunca desista d'ina discussiun en detagl.

Decisiun

Cun 15 encunter 0 vuschs decida il cussegl da vischnaunca:

- 1. d'approbar la revisiun parziala dils statuts dalla Corporaziun schigentera solara da gliet Cadi;*
- 2. da suttametter quei conclus conform ad art. 21 lit. h dalla constituziun communal al referendum facultativ.*

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen

4. Plan da finanzas 2010 – 2014 (messadi nr. 9-2009/2012)

President communal

Ils 19 da zercladur 2009 ha il cussegl da vischnaunca priu enconuschientscha dil program d'actividad 2009 - 2012. Quel fuorma la basa pil plan da finanzas 2010 – 2014. Fertun ch'il program d'actividad ei fetg ambizius, ha il plan da finanzas stuiu vegnir adattaus allas pusseivladads finanzialas.

Tenor l'emprema versiun fuss il deivet s'augmentaus a 27 milliuns francs. Quei ei inacceptabel, aschia che las investiziuns han stuiu vegnir reducidas per rodund 5 milliuns francs. Sin plirs secturs ein las investiziuns vegnidas plafonadas sco tier las vias e las canalisaziuns. Il plan da finanzas preveda investiziuns da ca. 7.4 milliuns francs ni annualmein rodund 1.4 milliuns francs. Ina impurtonta grafica ei quella che dat ina survesta dil survetsch da capital. A cuorta vesta eis ei stau pusseivel da refinanziar in emprést da 2.5 milliuns francs per in tscheins da sut 1%.

Grazia ad ina buna situaziun pil quen current ed alla disciplina davart las expensas duess ei esser pusseivel d'ulivar il deficit da bilanza. La suprastonza fa denton ina resalva concernent la nova ulivaziun da finanzas. Per la vischnaunca havess l'ulivaziun consequenzas positivas e nus savein quintar cun ina reducziun dil deivet. Perquei beneventa la suprastonza il project.

Il plan cuntegn neginas investiziuns per il Center da sport e cultura, damai ch'ins prepara ina nova strategia.

Igl ei indicau dad esser precauts cun las investiziuns. Il quen current ensiara neginas surprisas specialas. El cuntegn la carischia usitada. Grazia a novas resursas eis ei evtl. pusseivel da reducir ils proxims onns il deivet.

Ei vegn evtl. ad esser necessari da sefatschentar cun ina adattaziun dallas taxas.

Cusseglie Clemens Berther, president dalla cumissiun da gestiun

La cumissiun da gestiun ha tractau persula il plan da finanzas e silsuenter comunablamein cun la suprastonza communal. La cumissiun da gestiun sa sustener il plan da finanzas sco quei ch'el ei vegnius presentaus.

Debatta d'entrada

Il cussegl desista d'ina debatta d'entrada, aschia ch'igl ei automaticamein decidiu d'entrar e tractar la fatschenta.

Discussiun en detagl

Program d'investiziun

340.503.01 Sanaziun Center da sport e cultura

Cussegliera Rita Huonder-Tenner

Il preventiv 2006 prevedeva ina investiziun per remplazzar il scaldament dil Center da sport e cultura. Quell'investiziun ei denton buca vegnida realisada. Il plan d'investiziun preveda pils proxims onns neginas investiziuns.

President communal

La cumissiun da menaschi ei lundervi d'elaborar ina strategia pil Center da sport e cultura. Per quei figureschan pil mument neginas investiziuns el program d'investiziun.

Gerau Hans Huonder

L'investiziun ei vegnida spustada en vesta allas discussiuns occurridas da lezzas uras cun ils investurs dil Hotel Acla da Fontauna. Ins leva realisar ina centrala d'eneriga communabla. Actualmein vegn quella damonda puspei giudicada da niev ensemen cul niev planisader dil Hotel Acla da Fontauna.

300.501.00P Embellaziun dalla staziun e dil vitg

Cussegliera Martina Gienal-Caviezel

Tgei investiziuns ein previdas sut quei tetel? Dat ei projects concrets?

Gerau Iso Mazzetta

Ei setracta cheu d'ina calculaziun sin fundament d'ideas. Ina gruppa da lavur ei vidlunder d'intercurir pusseivladads co migliurar la formaziun dalla staziun, denton era co embellir certs plazs. Denton existan aunc negins projects concrets. Quels vegnan risguardai el preventiv e concretisai pli tard.

*710.501. ** Canalisaziun*

Cussegliera Martina Gienal-Caviezel

El rom dalla nova ulivaziun da finanzas eis ei da quintar ch'il Cantun strehi las contribuziuns per canalisaziuns e sereneras. Cun realisar la canalisaziun da Cavardiras pér igl onn 2014 ni pli tard resca la vischnaunca da piarder las contribuziuns cantunalas. San ins evtl. spindrar quellas contribuziuns cun inoltrar proximamein il project?

Gerau Roger Tuor

Pli gronda prioritad ha en mintga cass la canalisaziun da Mumpé Medel nua ch'il Cantun ha segirau contribuziuns, denton senza fixar in termin da realisaziun. Il project per Cavardiras duei vegnir inoltraus uonn.

President communal

Quels projects han denton era in aspect finanziaal. A vesta dil svilup da quels uclauns ston ins evt. pustar quell'investiziun, sch'ins sto quintar che la populaziun mondi vinavon anavos. Ins sto sedumandar, schebein ins sa absorbar tons mieds finzials. Quell'investiziun sto star el rom dallas pusseivladads finzias ed ei setracta da tschentar prioritads.

Gerau Roger Tuor

Ord vesta finziaala sa el s'accordar cun las ponderaziuns dil president communal. Denton eis ei necessari d'informar il cussegl da vischnaunca davart quellas investiziuns e las consequenzas. En mintga cass stuess el pli

tard renviar renfatschas enviers il departament ed igl uffeci da baghegiar, ch'ei seigi buca vegniu fatg attents sil fatg pertuccont la finanziaziun dalla canalisaziun publica e dallas sereneras.

Cusseglier Heinrich Berther

Ei sa buca esser che las fracziuns vegnan muort la situaziun finanziaria dalla vischnaunca scumpartidas en differentas classas. Igl ei denton giustificau che las investiziuns vegnan priorisadas. Las consequenzas per ils uals e flums duessen esser supportablas sche las auas piarsas d'ina fracziun u l'autra ein buca conformas allas normas.

Resumaziun dil quen current

Negina discussiun.

Decisiun

Cun 15 encunter 0 vuschs pren il cussegl da vischnaunca enconuschientscha dil plan rullont da finanzas 2010 – 2014.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen

5. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegliaer Giusep Columberg

“Sco igl ei enconuschent vegn ei dapi onns hanlegiau en differentes loghens a Mustér cun mieds illegals (drogas levas e pli fermas). Quels hanletgs han survegniu ina pulita dimensiun dapi che persunas che gaudan sustegn finanziel dil maun public ein secasadas cheu tier nus. A miu manegiar sa ei buca esser che talas persunas, che gaudan nies sustegn social incasseschan dasperas ner ed illegal pulitas summas cun la purschida da tuttas sorts mieds illegals e lavagan, gie donnegieschan aschia la sanadad da nossa giuventetgna. Jeu sai ch'ils geniturs ein sez responsabels per la sanadad da lur affons, resp. mintga carschiu per el sez. Denton eis ei a mi ed aunc a biaras convischinas e convischins buca capeivel, che neginas instanzas intervegnan en caussa.

Tgei cumpetenzas, pusseivladads ha, ni co sa la suprastanza intervegnir en caussa per saver far fin a quei hanletg?”

Cussegliaer Pirmin Lozza

“Sco gia confirmau da plirs vischins vegn ei vendiu drogas illegalas a Caprau. Tgei pusseivladads han ils gremis pertuccai? Tgei san ils organs da vischnaunca interprender?”

President communal

“Las duas damondas inoltradas pertuccan la medema problematica e vegnan perquei rispundidas ensemen.

La suprastanza communal ha enconuschientscha dalla situaziun ch'ils dus cussegliers, Pirmin Lozza e Giusep Columberg, tematiseschan. Dapi biars onns persequitescha ella cun grond quitau quella situaziun disgraziada. Ella deplorescha e disapprobescha ch'ei vegn apparentamein vendiu drogas illegalas sil territori da nossa vischnaunca.

La suprastanza communal ei denton buca cumpetenta sin quei sector ed ha buca il dretg da decretar mesiras e castitgs arisguard hanletg da drogas e mieds illegals. Quella incarica cumpeta allas instanzas polizialas e giudizialas.

Repetidamein ha la suprastanza communal intervegniu tier las instanzas cumpetentas e supplicau ellas instantamein da prender rigurasas mesiras per impedir quei hanletg cun mieds illegals. Ei setracta oravontut da proteger nossa giuventgna e d'impedir ch'ella consumeschi tals products. Ils responsabels han sincerau, ch'els seigien informai sur da quei cass e ch'els persequiteschien attentamein la situaziun. Ina intervenziun sto denton succeder cun tutta discreziun e cun gronda professionalitad. Perquei basegna ei in agir prudent e ponderau.

A vesta dalla situaziun hanada e delicata supplichein nus il cussegl per capientscha che nus savein buca far indicaziuns pli precisas. Nus savein denton sincerar, che la suprastanza communal persequitescha attentamein la situaziun e che nus vegnin ad informar il cussegl sur da quei che succeda.

En quei connex savein nus comunicar che la situaziun concernent vandalissem ei semigliurada. Sco la suprastonza communal ha repetidamein declarau, ha ella negina capientscha (e toleranza) per talas acziuns da donnegiar edificis e tartignar la fatscha da nies vitg. Ils cass constatai ein vegni persequitai ed encunter ils pertuccai eisi vegniu purtau plogn. Suenter pliras sentupadas culs culponents ein ins secunvegni, ch'ils giuvenils sappien prestar lavur cumina per cumpensar in castitg en fuorma da daners. Quella acziun ha giu success ed ils plogns ein silsuenter vegni retratgs. La suprastonza communal ei dall'impressiun che quella pratica ei secumprovada ed ei ina buna mesira educativa per prevegnir al vandalissem."

Interrogaders

Ils interrogaders san s'accordar cun las rispostas.

Cusseglier Pirmin Lozza

"La signalisaziun da spertadad ella zona da mistregn a Raveras ei buca conforma alla lescha da traffic. In'entrada dil vitg ei da signalisar cun la signalisaziun "50 general". Pertgei buca dislocar la signalisaziun dall'entrada dil alla Via Cavardiras per 50 meters engiu, lu fuss la Via Raveras era signalisada cun la spertadad "50 general"?

Tgi ei responsabels per la signalisaziun? Tgei pusseivladads han ils gremis pertuccai? Tgei san ils organs da vischnaunca interprender?"

Gerau Iso Mazzetta

Per la signalisaziun sin las vias cantunalas ei il Cantun responsabels, sin las vias communalas la vischnaunca. En il cass dalla via cantunala, sa la vischnaunca pretender ni giavischar ina midada dalla signalisaziun. Quella midada sa denton caschunar cuosts supplementars per la vischnaunca. La part avon la tabla "50 general" vegn taxada sco part ordeifer vitg (ausserorts) e cheu ei il Cantun cumpleinamein responsabels per la construcziun dalla via, pil manteniment da quella, sco era per il survetsch d'unviern. Medemamein ei en cass d'ina sanaziun sulettamein il Cantun patrun ed aschia era responsabels per la finanziaziun. Pia, ina dislocaziun dalla tabla ha consequenzas per las finanzas da nossa vischnaunca. Ins sa denton ponderar.

Less ins tuttina far quella midada, sa la vischnaunca far la damonda agl uffeci da construcziun bassa resp. alla polizia da traffic.

Per saver sclarir quella situaziun senza consequenzas finanzialas pli grondas stuess ins pustar ina tabla supplementara da spertadad all'entschatta dalla Via Raveras. En vesta a nies uaul da tablas (mira p.ex. entrada vitg a s. Placi) duess ins desister d'aschi bia tablas sco pusseivel."

Cusseglier Pirmin Lozza

Ei buca cuntentaus diltut cun la risposta. El sa denton s'adattar alla situaziun.

"En connex cul transport dils pumpiers da Sursassiala ha ei dau problems culs exerchezis ordeifer la vischnaunca. Vegnan ils transports a funcziunar el futur? Tgi metta a disposiziun ils vehichels per far quels transports?"

Gerau Roger Tuor

En connex cun quels transports ha ei dau singuls problems, ils quals ins ei vidlunder da sliigar. La cumpetenzza per sliigar quellas damondas schai tier la Corporaziun da pumpiers Sursassiala. Singulas difficultads han quels transports dau a Medel ed a Tujetsch. Tiels pumpiers da Mustér ei quei

buca stau in problem, perquei che quels ein stai prompts da far diever da lur autos privats.

Pils pumpiers da Medel han ins anflau ina sligiazion cun in vehichel. Per Tujetsch quantan ins anflar ina sligiazion entochen la fin digl onn. Per Mustér ein ins vidlunder d'encurir ina sligiazion. Ins sto denton far atenziun da nezegiar sinergias, quei cun risguard sin las finanzas. Probablamein eis ei pusseivel d'anflar ina sligiazion en cumbinaziun cun in vehichel pil schurmetg da flad.

Cusseglier Pirmin Lozza

Ei cuntents cun la risposta.

Cusseglier Flavio Murer

1. Dacuort han ins saviu leger ord la pressa quotidiana che 12 vischnauncas da nies Cantun sesanflan pli u meins sut la marella dil Cantun. Investiziuns sur frs. 10'000.00 basegnan in gie dil Cantun. Ein las vischnauncas vegnidas informadas davart quella nova situaziun e savein nus sin tgei plaz che nossa vischnaunca sesanfla?
2. Adina puspei astgein nus veser novas fatschas el ravugl dil personal da nossa vischnaunca. Han ins creau cheu forse novas plazzas? Sche quei ei buca il cass, fagess ei senn dad informar il cussegl davart las differentas pusseivladads dallas qualas era nus dil Center da sport e cultura fagein diever (RAV; practicum eav.)
3. Tgei ei il stan actual pertuccont las contractivas en connex cun il Hotel Acla da Fontauna?

President communal

Situaziun finanziaria

"Igl uffeci da vischnaunca informescha regularmeins sur d'eveniments che pertuccan las vischnauncas. Quella informaziun ei publica ed ins sa prender investa dad ella sin la pagnia d'internet digl uffeci. Leu ei era la classificaziun dallas vischnauncas tenor fermezia finanziaria cuntenida. Denter auter ein era las 12 vischnauncas menziundadas digl interrogader publicadas. La vischnaunca da Mustér sesanfla vinavon ella gruppa da finanzas 3.

Nus senezegein dalla caschun per informar che la suprastanza communal sustegn e beneventa la Nova ulivaziun da finanzas (NFA), era sch'ella cuntegn elements ch'ei aunc buca diltut clars e sche las consequenzas finanzialas ein aunc buca enconuschentas en tuts detagls.

Tenor il project, approbaus dil Cussegl grond, profitass nossa vischnaunca da quei niev sistem. Nus savessen quintar cun ina bufatga contribuzion alla reducziun da nos deivets (da quei da dus milliuns francs).

Praticants e collaboraturs

La suprastanza communal ha buca creau novas plazzas. Ella respecta cunscienziusamein il plan da plazzas, approbaus dil cussegl da vischnaunca e determinaus el preventiv, medemamein approbaus dil cussegl da vischnaunca. Ni el program d'activitad ni el plan da finanzas havein nus previu in augment dallas plazzas da lavur.

Considerond la situaziun finanziaria ha la suprastanza communal ultra da quei decidiu da risguardar naven digl emprems da schaner 2010 sulettamein igl alzament real dallas pagaglias (decidius dalla Regenza per il personal

cantunal per l'entschatta d'avrel 2009) ed ina eventuala adattaziun dalla carischia, denton negin alzament dil scalem enteifer il sistem da salarisaziun). Quella reglamentaziun vala per tut il persunal dalla vischnaunca (inclusiv il persunal d'instrucziun). Las disposiziuns ein pridas sut la resalva dall'approbaziun dil preventiv 2010 entras il cussegl da vischnaunca. Cheutras contribuescha era il persunal communal allas mesiras da spargn.

Ei capeta che nus savein engaschar beinduras persunal gidonter per in temps limitau e per ina funcziun specifica, per in praticum ni era gidonters intermediari dil post regional d'intermediaziun, quei denton adina enteifer las limitas dil preventiv.

Uonn havein nus giu il cletg da saver engaschar favoreivlas forzas supplementaras per in cuort temps per il forestalesser. Lez ei staus surcargaus cun lavur, en special per pinar e preparar la lenna derschida dil stemprau. Grazia a quei agid supplementar han las lavurs las pli urgentas saviu vegnir exequidas.

Hotel Acla da Fontauna

Il Cussegl da vischnaunca ei vegnius informaus sur da quei project a caschun dalla tractaziun dil program d'activitad per 2009 – 2012. Mira protocol nr. 4, pagina 10, che secloma sco suonda:

Zona speciala Hotel Acla da Fontauna – realisaziun

Cheu setracta ei d'in project da muntada centrala per nossa vischnaunca. Ins astga quintar che la revisiun dalla planisaziun locala passi ils 5 da fenadur 2009 en vigur. Cun l'entrada en vigur ha la vischnaunca il dretg d'acquistar dallas pendicularas la parcella 1339 per in prezi favoreivel da frs. 80.-- m². Cundiziun ei secapescha ch'ei vegni realisau in resort cun in concept turistic da muntada persistente.

Dapi in onn e miez ei il president communal en contact cun ina gruppa che vul realisar enteifer la zona speciala Acla da Fontauna in resort da vacanzas. Per quei intent ha la suprastanza comunala decidiu ils 28 da settember 2008 l'introducziun d'ina planisaziun d'areal per quella zona cun ina surfatscha da ca. 23'000 m². El rom da quella planisaziun va ei per fixar las quotas da diever (hotel, habitaziuns administradas e habitaziuns da secunda proprietad), la cefra d'utilisaziun e la dimensiun dils baghetgs. En cumparegliaziun cul plan da quartier sto il plan d'areal vegnir approbaus dalla Regenza. En vischnaunca cumpeta l'approbaziun dil plan d'areal alla suprastanza communal.

Cunquei che plirs fatgs dependan digl investur e siu architect eis ei aunc buca enconuscent cura ch'il plan d'areal sa vegnir approbaus.

Dapi il zercladur ha ei buca dau grondas midadas.

Il zercladur 2009 ei ina societad per la realisaziun dil project (Due Sentieri) vegnida fundada (communicaziun dils 16 da zercladur 2009).

Dapresent ei il plan d'areal en preparaziun. Il sboz ei vegnius suttamess allas instanzas cantunales (ARE) per preexaminaziun. Aschispert che la posiziun cantunala arriva, vegnan las preparativas cuntinuadas e nus sperein da saver approbar il plan d'areal el decuors digl atun. Silsunter basegna quel aunc l'approbaziun dalla Regenza. Sin fundament da quei plan sa la societad elaborar il project concret. Quel sto satisfacer allas pretensiuns, fixadas el plan da zonas ed ella lescha da baghegiar e concretisau el plan d'areal.

La suprastanza communal ha vinavon bunas speranzas che quei zun impurtont project per il svilup turistic futur da nossa vischnaunca e regiun sappi vegnir realisaus el decuors dils proxims onns."

Cusseglia Flavio Murer

Sa s'accordar cun las rispostas

President communal

Actualmein ein ins vidlunder da preparar differentas fatschentas en connex cun la casa da tgira. Aschinavon che las lavurs progredeschan tenor program, vegn ei ad esser necessari da fixar pils 2 d'october in termin per ina seduta supplementara.

Communicaziun

President dil cussegl da vischnaunca

Las proximas sedutas dil cussegl da vischnaunca han liug prevedentamein:

Venderdis, ils 2 d'october 2009

Venderdis, ils 20 da november 2009

Venderdis, ils 11 da december 2009

Il cussegl da vischnaunca serenda suenter la seduta a Fontanivas per ina tscheina.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Robert Cajacob

Ervin Maissen

Disentis/Mustér, ils 31 d'uost 2009

Cus0012_05_dc.doc